

Unió General de Treballadors
de Catalunya

L'espoli a la Seguretat Social

UGT de Catalunya

Agost 2016

INTRODUCCIÓ

Portem massa anys escoltant el mateix argument, que les pensions perillen i es qüestiona la sostenibilitat econòmica del sistema de la Seguretat Social. Massa anys en què el nostre sistema de Seguretat Social no para de rebre atacs, no només endurant les condicions d'accés a les prestacions del sistema i reduint econòmicament les quanties de les pensions actuals i especialment les futures, sinó també amb decisions polítiques que, desmantellant els ingressos de la Seguretat Social, ens volen portar cap a un sistema assistencial i de mínims.

Han aprofitat aquests anys de gran incertesa i de crisi econòmica per a generar entre la ciutadania una severa inseguretat i preocupació pel manteniment del sistema de la seguretat social. I, com volem demostrar en aquest informe, ho han fet augmentant la necessitat de finançament del sistema de la seguretat social. No només els ingressos del Sistema de la Seguretat Social han baixat intensament en els darrers anys, sinó és que a més una part important d'aquests ingressos s'han dedicat a qüestions que podríem considerar de fons perdut, extraient innecessàriament substancials ingressos de la guardiola de les pensions, o sigui, del Fons de Reserva de la Seguretat Social.

Per a realitzar aquest informe, la UGT de Catalunya ens hem basat en les dades que facilitat la Seguretat Social per a l'elaboració dels seus pressupostos. Les dades que fan referència fins al 2014 són dades ja liquidades, les del 2015 i 2016 són les estimades al pressupost del 2016. Pel que fa a les dades del Fons de Reserva, aquestes també són estretes de la Seguretat Social, dels informes anuals que es presenten a les Cortes Generals.

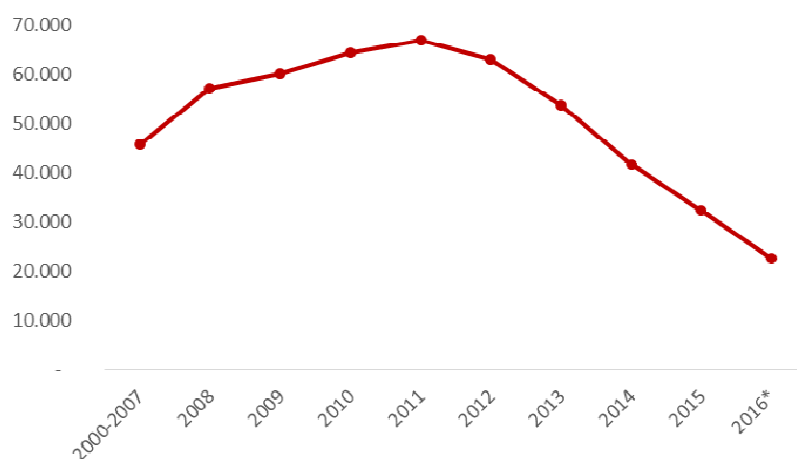

EL FONS DE RESERVA DE LA SEGURETAT SOCIAL

La primera dotació econòmica que va rebre el Fons de Reserva de la Seguretat Social es va realitzar a l'any 2000, i des de llavors i fins l'any 2012 sempre havia tingut una relació positiva entre dotacions i disposicions arribant als 66.815 milions d'euros.

Aquest Fons s'ha constituït gràcies a l'esforç de les persones treballadores i a partir de les recaptacions per cotitzacions socials que han excedit de la despesa en pensions, i es va fer amb la intenció de finançar possibles saldos negatius del sistema públic de pensions.

Evolució del Fons de Reserva 2000-2016

Mentre aquest Fons, any rere any, incrementava el seu valor, governs de diferent signe es vanagloriaven d'aquest i reconeixien que aquest serviria per a donar resposta a les possibles futures necessitats que podria viure el nostre sistema públic de pensions. Amb els primers dèficits del sistema i les primeres disposicions al Fons de Reserva, va arribar l'excusa perfecte per a reformar el sistema i per a reduir les pensions.

El 27 de setembre de 2012 es va disposar, per primera vegada des de la seva creació, del Fons de Reserva, utilitzant-lo per emprendre "problemes conjunturals en el sistema", arribant fins i tot a canviar la Llei del Fons per incrementar-ne la disponibilitat. El Reial Decret-Llei 28/2012, va deixar sense efecte el límit del 3% fixat amb caràcter general a l'article 4 de la Llei 28/2003 reguladora del Fons de Reserva de la Seguretat Social, per als exercicis 2012, 2013 i 2014, podent-se disposar fins a un

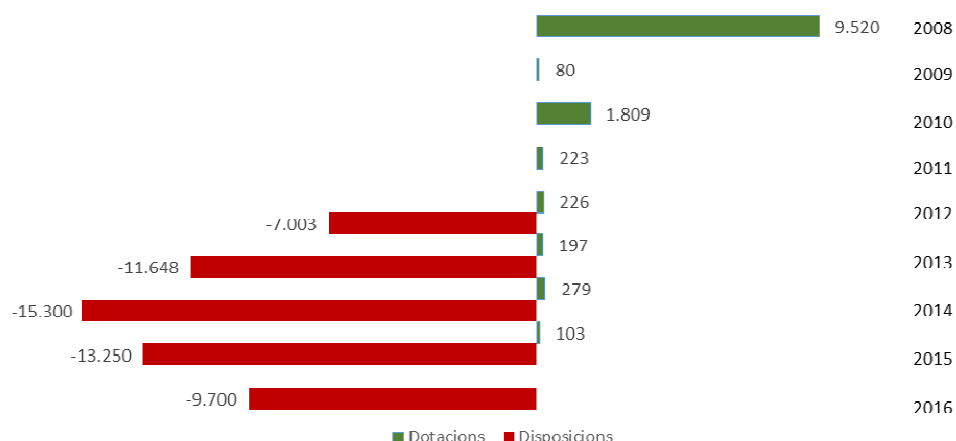
import màxim equivalent a l'import del dèficit no financer de la Seguretat Social, bàsicament per a pagar les nòmines de les pensions. En aquest tres anys es va disposar de 33.951 milions d'euros i el Fons de Reserva va disminuir el seu valor en un 38%.

Al 2014 no va acabar la sangria, així que el Govern va permetre, a partir de la disposició addicional desena de la Llei 36/2014, de Pressupostos Generals de l'Estat per el 2015, va eliminar el límit del 3% pels exercicis 2015 i 2016, i, fins al juliol del 2016, les disposicions al Fons de Reserva pugen a 22.950 milions d'euros.

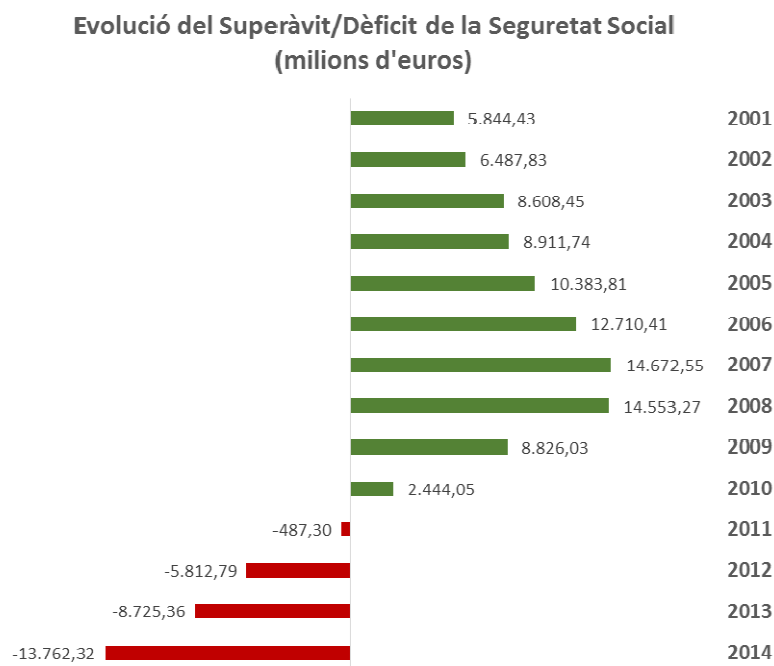
En total les disposicions al Fons de Reserva de la Seguretat Social en aquests cinc anys sumen 56.901 milions d'euros.

Durant el passat mes de juliol, el Govern de l'Estat ha tret diners dues vegades del Fons de Reserva. La primera va ser a l'1 de juliol, un total de 8.700 milions d'euros. Aquesta ha estat la major quantitat que ha tret el Govern per a poder pagar la paga extraordinària de les pensions. No va ser suficient i al dia 20 va tornar a disposar de 1.000 milions d'euros per abonar l'impost sobre la renda al que estan subjectes les pensions de la Seguretat Social. Amb aquesta sostracció, han deixat el fons en 24.207 milions d'euros. En menys de cinc anys **el Govern de l'Estat ha disposat gairebé el 70% del Fons de Reserva. Era necessari o ha estat un atac interessat contra la guardiola de pensions i el sistema de la Seguretat Social?**

Evolució de les dotacions i disposicions al Fons de Reserva 2008-2016 (milions d'euros)

Mentre la Seguretat Social mostrava superàvits, El Fons de Reserva anava incorporat aquests excedents. A conseqüència de la persistent pèrdua d'ocupació i de baixada d'ingressos per cotització, **es van deixar d'efectuar dotacions al Fons de Reserva i es va començar a disposar d'importantes quantitats del fons per a compensar el dèficit de la Seguretat Social.**

Per al 2016 es va pressupostar que el dèficit no financer de la Seguretat Social seria de -3.744,57 milions d'euros, però ja s'han disposat de 9.700 milions d'euros del Fons de Reserva per tal d'ajustar els comptes, cosa que ens fa pensar que segurament no es complirà amb l'objectiu de dèficit per a la Seguretat Social.

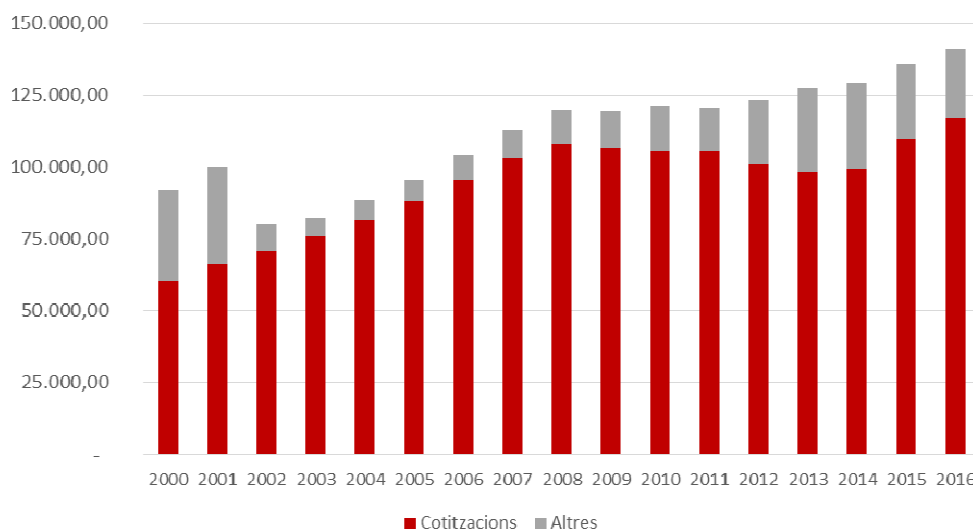

LES COTITZACIONS SOCIALS

En els darrers quatre anys, les disposicions al Fons de Reserva de la Seguretat Social han estat legitimades pel Govern de l'Estat per a pagar les nòmines de les pensions. El mercat de treball no estava generant llocs de treball suficients ni cotitzacions de qualitat per a poder fer-se càrrec de la despesa que suposava pagar les pensions. I tot i ser contradictori, el Govern de l'Estat continuava prenent decisions que afectava directament a la minva dels ingressos per cotitzacions socials.

Les reformes laborals presses pel govern estatal han augmentat la precarietat laboral i ha suposat una reducció dels costos laborals a partir de la reducció de les cotitzacions socials i dels ingressos a la Seguretat Social, fins al punt que si el 2007 les cotitzacions socials representaven el 91,6% del total dels ingressos del sistema, el 2014 només van representar el 76,7%.

**Evolució de la distribució dels ingressos de la Seguretat Social
(milions d'euros)**

Dades dels anys 2000-2014 procedents de liquidacions dels pressupostos. Les dades dels anys 2015 i 2016 procedeixen dels Pressupostos de la Seguretat Social per el 2016. A partir del 2012, assumpció plena per part de les CCAA dels serveis d'assistència sanitària pendents d'assumir.

Les causes de la continuada caiguda de la major font dels ingressos de la Seguretat Social les trobem totes vinculades al mercat de treball, com la caiguda de l'ocupació i del nombre de persones treballant en alta, la baixada de la mitjana de les bases de

cotització a conseqüència de la caiguda dels salaris i de l'efecte substitució de treballadors que entren al mercat de treball amb salaris més baixos que el dels treballadors que surten, l'augment de les cotitzacions a temps parcial en el pes total de les cotitzacions i l'ajornament del pagament de quotes d'empresaris i CC.AA. amb les conseqüents dificultats econòmiques derivades de la situació actual

Al 2016, tot i que l'evolució interanual del nombre mig de persones afiliades al Sistema de la Seguretat Social és positiva, les recaptacions per cotitzacions socials no estan tenint el corresponent creixement i són més baixes respecte al que s'ha pressupostat per l'any 2016. I això es deu fonamentalment, com hem indicat, a la temporalitat dels contractes, a l'augment de la parcialitat i a un estancament del nombre d'afiliats. Mentrestant, la despesa en pensions es va incrementant.

La UGT de Catalunya ha fet una estimació de les cotitzacions que s'han perdut en aquest mateix període impulsades per les reformes laborals a partir de la mitjana de participació de les cotitzacions en els pressupostos de la Seguretat Social. Si s'hagués mantingut la mitjana del pes de les cotitzacions en el total dels ingressos de la Seguretat Social, del 87%, **la Seguretat Social hauria ingressat 32.966 milions d'euros més en el període 2012-2016.**

El pes mort de les bonificacions i reduccions, una part de l'espoli

Una de les polítiques actives d'ocupació més emprades pels governs de torn, han estat les bonificacions i reduccions en les quotes de cotització de la Seguretat social, a la part que paguen les empreses. Mesura que redueix el cost laboral de les empreses, una mena d'incentiu econòmic que o bé busca facilitar la integració laboral de col·lectius amb més dificultats d'accés al mercat de treball, o disminuir la temporalitat de la contractació.

Nombrosos estudis i anàlisis empírics han demostrat que l'impacte d'aquestes bonificacions sobre l'ocupació ha sigut molt baix i que aquestes:

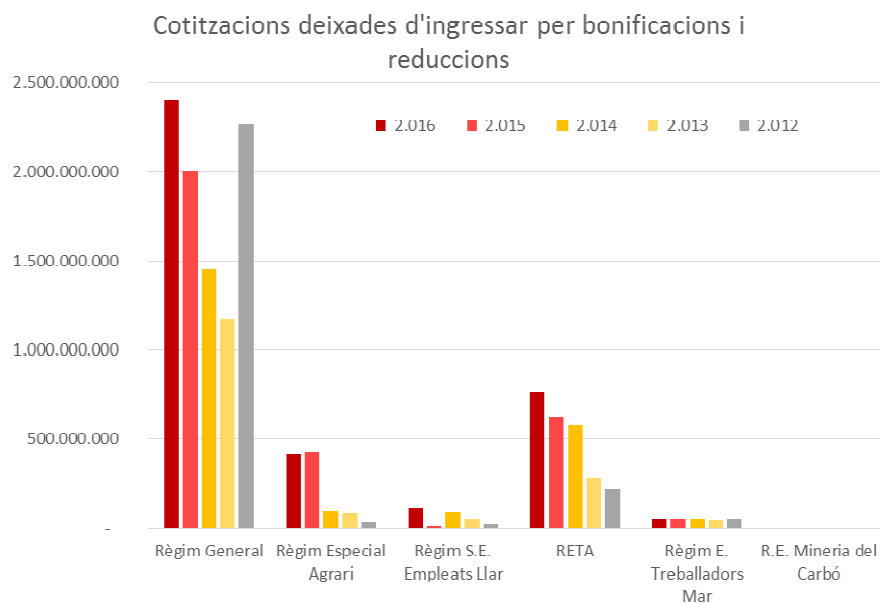
- No contribueixen a la creació d'ocupació
- No contribueixen a la reducció de l'atur

- No disminueixen la taxa de temporalitat

Són polítiques excessivament costoses i que a més minoren significativament els ingressos de la Seguretat Social. Com podem veure al gràfic següent, en els darrers cinc anys a l'Estat Espanyol s'haurien deixat d'ingressar uns 13.352 milions d'euros en conceptes de bonificacions i reduccions en les quotes empresarials de cotitzacions socials. Si a aquesta xifra li sumem els 7.754 milions d'euros que el Servei Públic d'Ocupació Estatal ha dedicat en el mateix període per a subvencionar una part de les bonificacions, veurem que **en cinc anys es destinaran uns 21.106,5 milions d'euros per a subvencionar una contractació que segurament s'anava a realitzar o a subvencionar uns llocs de treball que es destruiran quan desaparegui la bonificació.**

És el que s'anomena el pes mort i l'efecte substitució. El pes mort fa referència a la contractació de persones que igualment serien contractades sense la subvenció, i a la creació de llocs de treball que una vegada desaparegui la subvenció es destruiran. L'efecte substitució fa referència a que la contractació més rentable d'un col·lectiu front un altre, el que farà és substituir la contractació d'un col·lectiu per un altre que estarà subvencionat però que no crearà ocupació.

Després d'anys i anys de les mateixes polítiques de bonificacions i reduccions, trobem que el mercat de treball català i espanyol continua mostrant una elevada temporalitat i

una elevada inestabilitat de l'ocupació. És per això que ens hem de preguntar si els nombrosos diners que es destinen a aquest tipus de polítiques actives serveixen per a crear ocupació o per augmentar l'estabilitat del nostre mercat de treball, o si és millor que els dediquem a altres mesures que puguin tenir més impacte en la creació de llocs de treball o directament dedicar-los a millorar la protecció social de les persones desocupades.

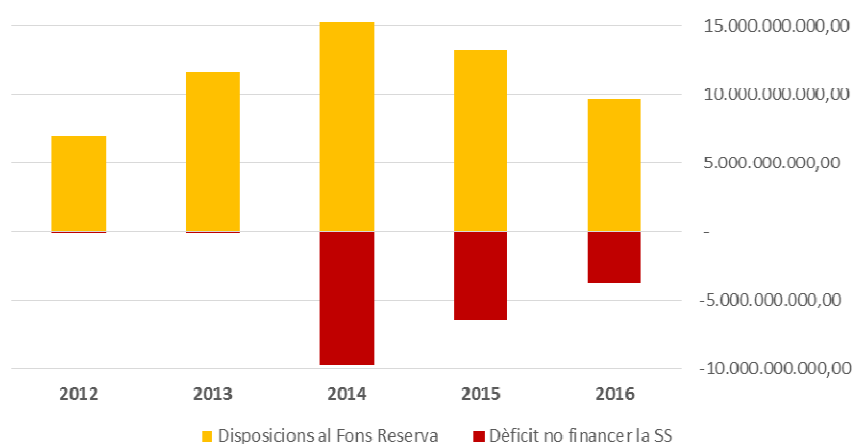
El Govern del PP ha creat un nou sistema de finançament d'aquest tipus de subvencionar els llocs de treball, carregant la despesa d'aquestes ajudes contra els ingressos de la Seguretat Social amb "tarifes planes" i reduccions directes en les quotes empresarials que després no són abonades per ningú. **Una mena d'espoli indirecte a la Seguretat Social i de posar en perill la sostenibilitat del sistema de pensions, augmentant el desequilibri econòmic del sistema i abusant dels recursos del Fons de Reserva.**

Un Fons que compensa un dèficit desatès per l'Estat

Mentrestant, els pressupostos de la Seguretat Social no quadren. El dèficit de la Seguretat Social valorat als pressupostos anuals de la Seguretat Social en els darrers quatre exercicis ha estat molt per sota del que finalment s'ha hagut disposar del Fons de Reserva. S'ha fet per a evitar aportacions de l'Estat a la Seguretat Social? O per a permetre una major desviació i espoli dels ingressos de la Seguretat Social cap a altres fins que no anessin a pagar les nòmines de les pensions?

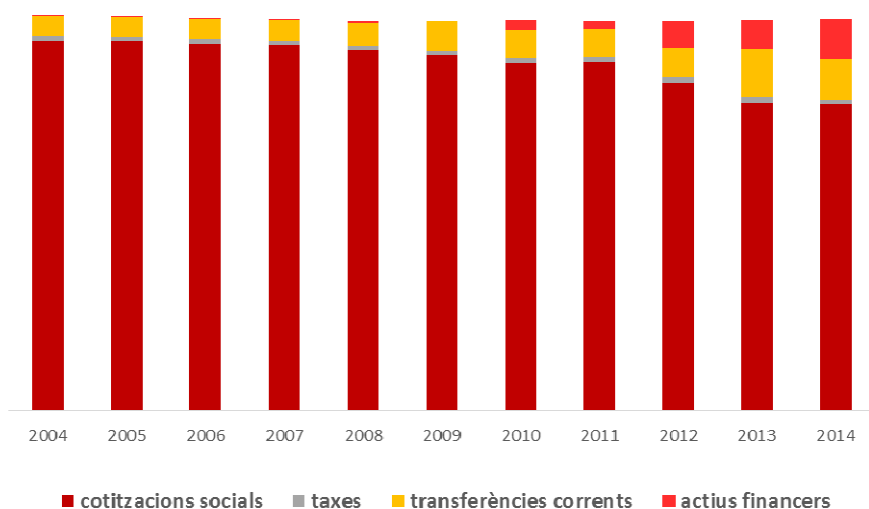
Evolució de les disposicions al FR i dèficit de la Seguretat Social

El finançament del sistema de la Seguretat Social s'està transformant i les cotitzacions socials estan disminuint en seu pes en el conjunt dels ingressos, i aquesta carència s'està suplint a través d'actius financers que en la seva majoria són recursos del Fons de Reserva. Tot i que pot semblar que la participació de les transferències, que en la seva majoria procedeixen de l'Administració de l'Estat, s'han anat incrementat especialment en els anys 2013 i 2014, cal assenyalar que aquest increment es deu a l'assoliment del compromís de l'Estat d'una de les recomanacions del Pacte de Toledo: el total finançament dels complements a mínims de pensió per part de l'Estat. A més, cal dir que als pressupostos del 2015 i 2016 el pes de les transferències corrents s'estimen amb un pes inferior que al obtingut al 2014. O sigui, que podem afirmar que **l'Administració de l'Estat no està contribuint excepcionalment per a compensar una pèrdua d'ingressos del sistema produïda especialment per la caiguda de l'ocupació i de les cotitzacions socials, sinó que aquesta pèrdua està sent assumida per les pròpies cotitzacions socials que es van acumular al Fons de Reserva.**

Evolució de la distribució dels ingressos liquidats de la Seguretat Social (milions d'euros)

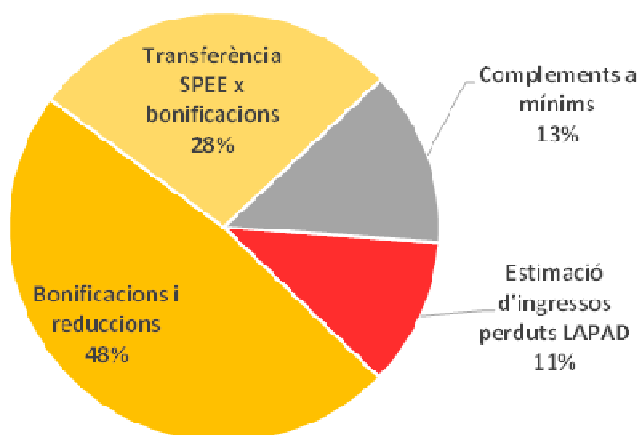
L'ESPOLI A LA SEGURETAT SOCIAL

La UGT de Catalunya hem calculat quin ha estat l'espoli indirecte que durant aquests darrers anys s'ha efectuat a la Seguretat Social, calculant els diners que han anat a altres fins:

- Diners de cotitzacions que no s'han ingressat per bonificacions i reduccions: 13.352 milions d'euros
- Transferències del SPEE per a pagar bonificacions: 7.754 milions d'euros
- Complementos a mínims a càrrec de la Seguretat Social: 3.666 milions d'euros
- Cotitzacions deixades d'ingressar per cuidadors no professionals: 3.109 milions d'euros

En total l'espoli indirecte ha estat de 27.881 milions d'euros en 5 anys

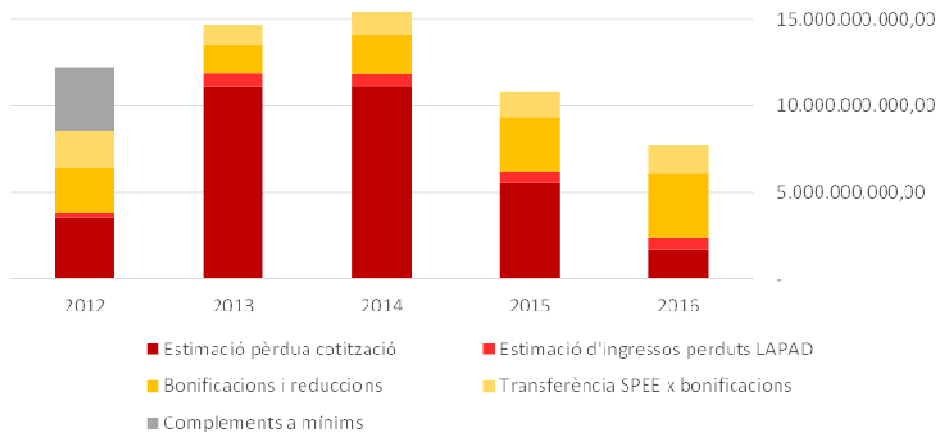
Entre els anys 2012 i 2016 l'espoli indirecte a la Seguretat Social s'estima en 27.881 MEUR

Si a més a aquesta xifra li sumem els 32.966 milions d'euros que estimem que la Seguretat Social ha deixat d'ingressar per cotitzacions en aquests darrers anys per la reducció de llocs de treball, l'augment de la parcialitat, i la substitució de llocs de treball amb salaris i cotitzacions més baixes, podem estimar que **la Seguretat Social en aquest període ha perdut 60.847 milions d'euros.**

Entre els anys 2012 i 2016 s'estima que els ingressos perduts per la Seguretat Social han estat 60.847 MEUR.

Aquest espoli que la UGT de Catalunya estimem en **60.847 milions d'euros**, s'acosta molt al volum total de les disposicions efectuades al Fons de Reserva de la Seguretat Social en el mateix període, **56.901 milions d'euros**. Si els sumem, **117.748 milions d'euros**. Una manera molt sibil·lina d'atacar a la Seguretat Social i de carregar-se l'equilibri econòmic d'aquesta.

Donades aquestes xifres, és factible pensar que durant aquests anys s'ha aprofundit en generar dubtes al voltant de la viabilitat econòmica de les pensions públiques, i que en realitat, tot i passant per una crisi econòmica de grans magnituds, la Seguretat Social hauria presentat un equilibri ajustat entre cotitzacions i nòmines de pensions sense la necessitat d'aferrar-se al Fons de Reserva.

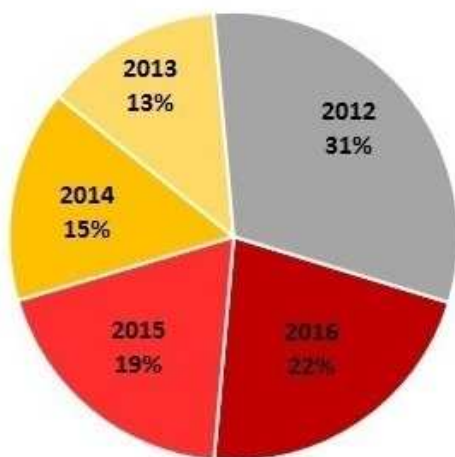
El resultat de tot plegat ha estat buscar la legitimitat per a realitzar dos reformes que a les persones treballadores ens ha fet perdre molts drets:

- una reforma laboral que ha deixat un mercat de treball molt dualitzat i precaritzat, en el que s'ha realitzat un cop d'estat a les cotitzacions
- una reforma de la Seguretat Social que empobreix especialment a les futures persones pensionistes i que vol fomentar els fons privats de pensions, tot i que la majoria de les persones treballadores no seran rentables pels seus baixos salaris.

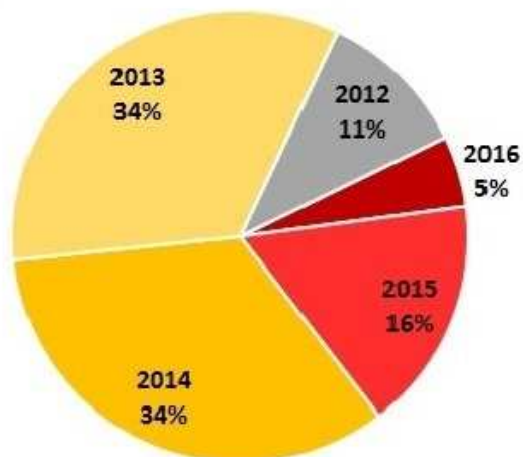

El resum de l'espoli gràficament.

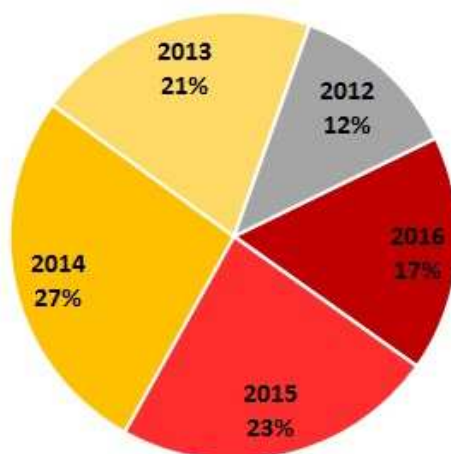
Entre els anys 2012 i 2016 l'espoli indirecte a la Seguretat Social s'estima en 27.881 MEUR

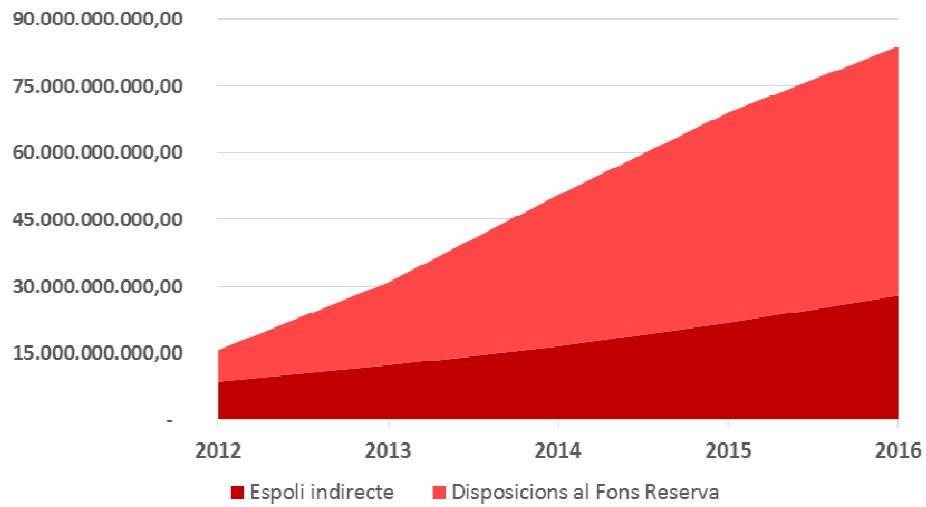
Entre els anys 2012 i 2016 estímem una pèrdua de cotitzacions de 32,966 MEUR

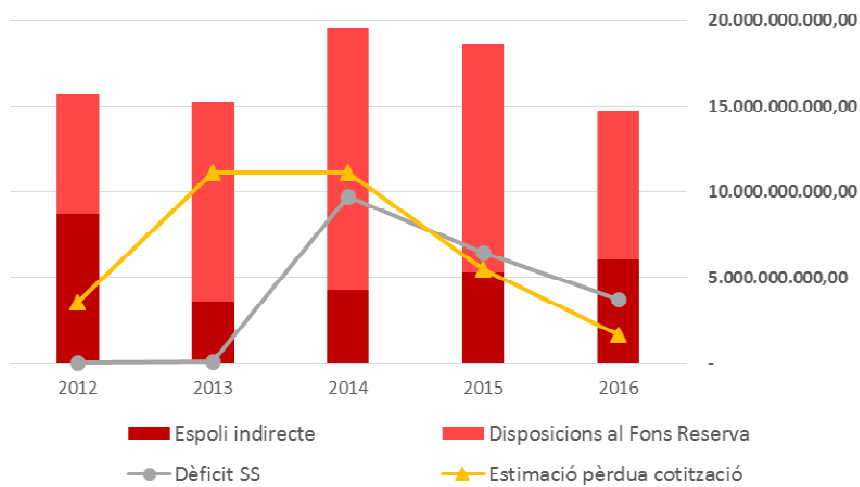
Entre els anys 2012 i 2016 les disposicions al Fons de Reserva han pujat a 56,901 MEUR

Evolució de l'espoli a la Seguretat Social acumulat entre els anys 2012-2016

L'espoli a la Seguretat Social v.s. el seu dèficit financer

CONCLUSIONS

Tot i l'espoli, la Seguretat Social manté un Fons de Reserva dotat de en més de 25.000 milions d'euros. La Seguretat Social esdevé un apetitós pastís sobre el que molts volen ficar cullerada, i se n'ha aprofitat de la crisi i de la destrucció d'ocupació per a atacar directament el sistema públic de pensions. Però, la veritat, és que amb les polítiques actuals, en contra de les rendes de les persones treballadores i pensionistes, aquest fons se'l menjaran de seguida.

L'Estat s'ha desentès del problema i enlloc d'aportar veritables solucions als ingressos que la Seguretat Social necessita per a assegurar la seva viabilitat econòmica, ha decidit ficar la mà sense control i de manera excessiva en el Fons de Reserva de la Seguretat Social i acomodar-se al gran matalàs del que disposava. És per això que des de la UGT de Catalunya és primordial que aquest tema es tracti urgentment en la Comissió del Pacte de Toledo, i s'analitzi en profunditat les mesures que incrementin els ingressos de la Seguretat Social amb el màxim compromís de tots els grups parlamentaris i interlocutors socials d'assegurar el sosteniment del sistema públic de pensions.

La UGT de Catalunya entén que s'ha posat deliberadament en perill el futur de les pensions i que urgeixen polítiques que creïn ocupació de qualitat i de salaris més elevats. És necessari **disminuir** dràsticament la desigualtat entre salaris i rendes de capital, **eliminar** les discriminacions que es realitzen en el nostre mercat de treball i que, per exemple, fa que les dones encara avui dia no s'incorporin al mercat de treball en igualtat de condicions que els homes, **cal** que dediquem més recursos i mesures per a la permanència i ocupabilitat de les persones treballadores de més edat i acabar amb les facilitats que tenen les empreses per acomiadar als treballadors de més edat, **lligar** la base mínima de cotització al que hauria de ser el SMI, el 60% del salari mig segons la Carta Social Europea, i **apostar** econòmicament per aquelles mesures que realment generin un impacte en la creació d'ocupació.

Són una sèrie de propostes que realitzem des de la UGT per acabar amb aquest espoli cap a la Seguretat Social i per assegurar la viabilitat del nostre sistema públic de pensions. Perquè per a la UGT de Catalunya és primordial potenciar una Seguretat

Social amb una ampla capacitat protectora, que no sigui merament assistencial i on la majoria de les persones cobertes estiguin per sobre de la garantia de mínims.

